

ЗАОСТАВШТИНА МИЛАНА ЈОВАНОВИЋА БАТУТА (1847–1940) У БИБЛИОТЕЦИ САНУ¹

САЖЕТАК: У раду је приказана библиотека др Милана Јовановића Батута (1847–1940) – лекара, универзитетског професора, надахнутог писца и народног просветитеља у области хигијене и јавног здравља – која се чува у Библиотеци САНУ. Комитет за заштиту народног здравља 1948. године поконио је Библиотеци САНУ библиотеку др Јовановића. Књижница броји 2144 наслова монографских и 160 наслова периодичних публикација из медицинских и сродних наука. Библиотека је доступна у узајамном електронском каталогу COBISS под сигнатуром РВ 2. У раду је дат и сажет опис књижне грађе из заоставштине Милана Јовановића Батута која се чува у Архиву САНУ.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: библиотека, Милан Јовановић Батут, посебне библиотеке, Библиотека САНУ, Архив САНУ.

Библиотека Српске академије наука и уметности у свом фонду, претежно научног карактера, чува и 41 посебну библиотеку. Ове колекције обухватају поклоњене или откупљене личне библиотеке наших истакнутих научника, културних делатника и уметника, а такође и целине настале окупљањем тематске грађе. Оне представљају један од „облика друштвеног памћења, а разлози због којих институције – библиотеке, музеји и посебне задужбине чувају легате људи који су се својим радом истакли у културном, уметничком или научном животу заједнице представљају основне

¹ Рад представља приређено излагање са Свечане академије посвећене обележавању 175 година од рођења професора Милана Јовановића Батута која је одржана 16. маја 2023. године у Свечаној сали САНУ у организацији Одељења медицинских наука САНУ и Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“.

културне и цивилизацијске вредности једног друштва. Истицање значаја стваралачког рада појединаца који су се својим радом издвојили као примери који одскачу од уобичајеног, без обзира у којем облику – као споменик, као назив школе или улице и сл. – потврђује њихов значај на различитим нивоима”²

Међу штампаном грађом из кућних колекција Михаила Петровића Аласа, Данила Киша, Милутина Миланковића, Васка Попе, Бранка Топића и других, важно место заузимају и примерци из библиотеке др Милана Јовановића Батута (1847–1940), лекара и професора, народног просветитеља у области хигијене и очувања здравља. У редовима који следе, дат је сажет опис најзначајнијих издања заступљених у књижној збирци. Дескриптиван приступ изабран је као најподеснији начин да се са природом књижне целине упозна заинтересована публика, и то на основу критеријума о врсти грађе, ауторству, хронологији издавања и других особености, попут забележених посвета и својеручних записа др Милана Јовановића Батута.

Милан Јовановић Батут родио се као десето дете трговца Косте Јовановића у Сремској Митровици, а школовао у родном месту, Панчеву, Осјеку, Бечу. Неколико година радио је у водећим медицинским установама Европе, у Минхену, Берлину, Паризу и Лондону. Његово научно интересовање биле су области хигијене и бактериологије. Након специјализације позван је да оснује Катедру за бактериологију на Карловом универзитету у Прагу, али је ту част одбио и прихватио да буде професор на Катедри хигијене и судске медицине на Великој школи у Београду. Заслуга за оснивање Медицинског факултета у Београду, готово двадесет година након што је успостављен Универзитет, такође припада др Батуту. Дути низ година предавао је студентима са високим научним и људским ауторитетом.³ Свој народ је осведочено волео и добро познавао. Тако је и писао: надахнуто и домишљато, а његов библијски јасан стил оставља упечатљиве слике и поуке које се лако памте, а тешко пренебрегавају.

Посебне библиотеке у оквиру Библиотеке САНУ своју историју граде од педесетих година прошлог века када се Академија са старе адресе у Бранковој 15 сели у нову, данашњу зграду у Улици Кнеза Михаила 35. То је и време када се Српска академија наука и уметности посебно ангажује у напорима да се заоставштина, тада већ

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А
Р

² Велибор Прелић, „Аспекти вредности легата: са примерима из Фонда Народне библиотеке Србије”, у *Посебне збирке у конјекстиу заштитне културног наслеђа и као носилац културног развоја*, ур. Маша Милорадовић и Дејан Вукићевић (Београд: Народна Библиотека Србије, 2019), 508.

³ Павле Јовић, „Милан Јовановић Батут (1847–1940)”, у *Животи и дело српских научника*, ур. Милоје Сарић (Београд: САНУ, 2002), 3–14.

бр.
1,
год.
2024.

почившег, доктора Јовановића сачува од даљег расипања. Наиме, након Јовановићевог упокојења 1940, његова радна соба, лична документација и библиотека, те дипломе и одликовања, припали су Медико-историјском музеју Централног хигијенског завода (данас овај Завод за јавно здравље носи име Милана Јовановића Батута) који је основан 1937, али који је у наредним, поратним годинама доживео да буде расформиран. Збирке музеја, замишљеног да буде храм историје медицине на овим просторима, делиле су његову тужну судбину.⁴ САН се, тако, 1948. године обраћа Комитету за заштиту народног здравља ФНРЈ са молбом да јој се дозволи преузимање Батутове библиотеке и његових личних предмета. Молба је одобрена и САН је исте године преузела велики део Батутове заоставштине, која се данас чува делом у Библиотеци САНУ, а делом у Архиву САНУ.⁵

Књижној збирци др Батута додељена је сигнатурна ознака ПБ 2 (посебна библиотека бр. 2). Одмах по приспећу грађе приступило се физичкој и библиографској обради публикација и колекција је убрзо постала доступна у лисном каталогу Библиотеке САНУ. Библиографска обрада у узајамној библиографско-каталошкој бази података COBISS започета је 2015. године и трајала је три године. Овај обиман посао успешно је обавила колегиница Љиљана Бркић, комплетно описавши монографске публикације и часописе, научне сепарате, те урадивши аналитички опис радова др Батута објављених у научним зборницима и часописима, заступљених у фонду ове колекције. Уз то, рашчитане су и евидентиране посвете његових бројних колега, сарадника и познаника. Батутова библиотека данас броји 2144 наслова монографских и 160 наслова периодичних публикација. Читаоцима је доступна преко платформе COBISS,⁶ која осим библиографских података за сваку појединачну публикацију нуди и груписање целокупне грађе на основу више критеријума, као што су врста садржаја, језик и писмо публикације, предметне одреднице и др.

У овом фонду најбројније су стручне монографије, научни зборници и сепарати, потом референсна литература – приручници, лексикони и енциклопедије, а није занемарив ни број од 33 докторске дисертације.

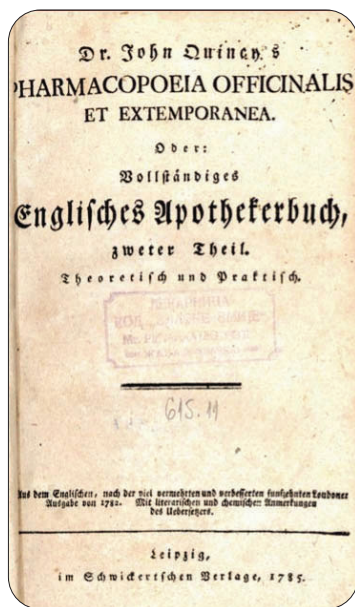
⁴ Ј. Јовановић Симић, *Музеализација историје медицине у Србији* (докторска дис., Универзитет у Београду, Веће за студије при Универзитету, Београд, 2015), 177–179.

⁵ Сања Степановић Тодоровић и Марина Нинић, *Библиотека Српске акадeмије наука и уметности: 1841–2021* (Београд: САНУ, 2021), 150.

⁶ Један од начина да се постави упит за командно претраживање фонда посебне библиотеке Милана Јовановића Батута у Узајамном каталогу COBISS.SR (<https://plus.cobiss.net/cobiss/sr/sr/bib/search>) гласи: IR=8 Jovanović-Batut*, а потребно је у одељку Библиотека изабрати САНУ.

Међу ауторима, уз самога доктора Батута, најзаступљенији су др Александар Радосављевић, отац пулмологије у Срба, затим доктор медицине и први директор Централног хигијенског завода Стеван Иванић, чешки аутори Ладислав Хашковец и Станислав Вомела. Међу страним ауторима ту су Пол Бруардел (Paul Brouardel, 1837–1906) – француски лекар, водећи форензичар свога времена и вредни прегалац на пољу заштите јавног здравља, затим Теодор Вајл (Theodor Weyl, 1851–1913) – немачки хемичар и лекар, посвећен јавном здрављу и хигијени, потом физиолог Антун Лобмајер (Antun Lobmayer, 1844–1906), доктор хигијене Макс Рубнер (Max Rubner, 1854–1932) и неуролог Алберт Ејленбург (Albert Eulenburg, 1840–1917). Бројни су радови Владана Ђорђевића, Војислава Суботића, Димитрија Герасимовића, Лазе Димитријевића, Ђорђа Нешића и других.

У посебној библиотеци која носи име др Батута вредно је истаћи две најстарије публикације, обе из 18. века: *Малу хирургију – Kleine Chirurgie oder Handbuch der Wundarznei* Лоренца Хајстера, из 1755. године, и *Pharmacopoeia officinalis et extemporanea* из 1785, превод овог дела Џона Квинсија на немачки језик.

Слика 1.
Најстарија
издања у
Библиотеци
Милана
Јовановића
Батута

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А
Р

Легат чува готово шест стотина наслова штампаних у 19. веку, међу њима вредна вишетомна издања: *Historia pestis Sirmientis* Франца фон Шрауда из 1802, *Lehrbuch der Geschichte der Medizin*

бр.
1,
год.
2024.

(Haser, 1882), затим *Real-Encyclopädie der gesammten Heilkunde*, *тје скуйо издање из офшлмолоије из 1817*, његов други том под називом *Lehre von den Augenkrankheiten: als Leitfaden zu seinen öffentlichen Vorlesungen*.

Посебно издвајамо дела штампана у 19. веку код нас, на нашим просторима, која припадају корпусу старе српске штампане књиге: други том *Макровиоџике* Кристофа Вилхелма Хуфенланда из 1826, те *Науку о чувању здравља* Јована Валенте (1864), прву књигу *Државној лекарсџва* Аћима Медовића о судској медицини (1866) и етнолошку студију Милорада Медаковића о Црногорцима (*Живој и обичаи Црнојораца*) из 1860. године.

У фонду периодике, међу насловима доминирају стручни часописи на немачком, затим француском и српском језику, из области интересовања самог доктора Јовановића, а то су хигијена, бактериологија, инфектологија, социјална медицина, санитетска пракса, заштита јавног здравља и слично. Наслови говоре о сразмерно великој упућености овдашње стручне јавности на немачке изворе и њихова достигнућа на пољу медицине. Међу српским часописима је и *Здравље*, први лист са хигијенско-просветним садржајем на словенском југу што га је др Јовановић покренуо још на почетку своје лекарске праксе. (Табела 1)

Табела 1: Наслови часописа у РВ 2 са највише појединачних бројева

Т. бр.	Наслов	Година издавања	Сигнатура у Библиотеци САНУ
1	Hygienische Rundschau	1891	РВ 2 Ї 1
2	Здравље : лекарске поуке о здрављу и болести / уредник Милан Јовановић - Батут	1906	РВ 2 Ї 101
3	Jahresbericht über soziale Hygiene, Demographie und Medizinalstatistik sowie alle Zweige des sozialen Versicherungswesens	1905	РВ 2 Ї 12
4	Zeitschrift für Schulgesundheitspflege : Organ des deutschen Vereins für Schulgesundheitspflege	1888	РВ 2 Ї 13
5	Zeitschrift für Hygiene und Infektionskrankheiten	1892	РВ 2 Ї 16
6	Annales d'hygiène publique et de médecine légale : organe officiel de la Société d'hygiène publique, industrielle et sociale	1829	РВ 2 Ї 2
7	Српски архив за целокупно лекарство / уредник Владан Ђорђевић	1874	РВ 2 Ї 40

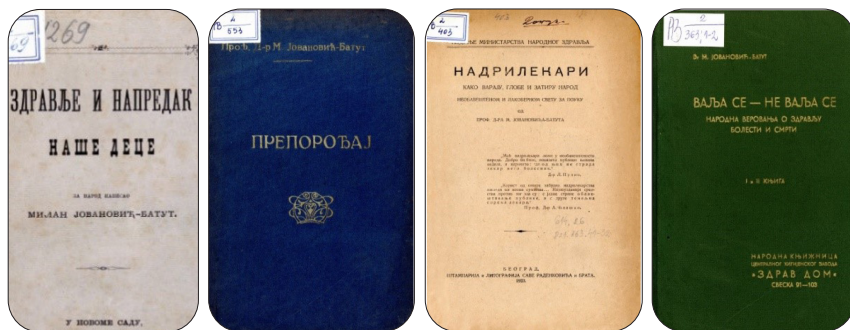
8	Трезвеност : орган Друштва за сузбијање алкохолних пића / власник Друштво за сузбијање алкохолних пића ; одговорни уредник Дим. Ј. Стојановић	1903	РБ 2 Ć 49
9	Novi život : glasilo Društva apstinenata u Hrvatskoj i Slavoniji / vlasnik i odgovorni urednik Andrija Štampar	1913	РБ 2 Ć 50
10	Съвременна хигиена : месечно списание : revue mensuelle / редактор С. Ватевъ	1907	РБ 2 Ć 58
11	Godišnjak o narodnom zdravlju i radu zdravstvenih ustanova i organa / redakcioni odbor Stevan Z. Ivanović, Bog. Konstantinović, Bojan Pirc	1936	РБ 2 Ć 63
12	Blätter für Volksgesundheitspflege : gemeinverständliche Zeitschrift / Organ des Deutschen Vereins für Volks-Hygiene	1900	РБ 2 Ć 7
13	Liječnički vjesnik : organ Sбора liečnika Kraljevina Hrvatske i Slavonije u Zagrebu / urednik A. Lombayer	1877	РБ 2 Ć 8
14	Friedreichs Blätter für gerichtliche Medicin und Sanitätspolizei	1863	РБ 2 Ć 9
15	Archiv für Hygiene / herausgegeben J. Forster, Fr. Hofmann und M. v. Pettenkofer	1883	РБ 2 Ć 14
16	Vierteljahrsschrift für gerichtliche Medizin und öffentliches Sanitätswesen	1872	РБ 2 Ć 17
17	Veröffentlichungen des Kaiserlichen Gesundheitsamtes	1877	РБ 2 Ć 18
18	Jahresbericht über die Fortschritte und Leistungen auf dem Gebiet der Hygiene : im Jahre ...	1884	РБ 2 Ć 20
19	Sammlung gerichtlicher Entscheidungen auf dem Gebiete der öffentlichen Gesundheitspflege (ausschl. Nahrungs- und Genußmittel)	1896	РБ 2 Ć 19
20	Revue d'hygiène et de police sanitaire	1879	РБ 2 Ć 21
21	Annales de l'Institut Pasteur : (journal de microbiologie)	1887	РБ 2 Ć 22
22	Auszüge aus gerichtlichen Entscheidungen betreffend den Verkehr mit Nahrungsmitteln, Genussmitteln und Gebrauchsgegenständen	1892	РБ 2 Ć 23
23	Tuberculosis	1902	РБ 2 Ć 25
24	Sborník klinický : časopis pro pěstování vědy lékařské	1900	РБ 2 Ć 71
25	Zentralblatt für Bakteriologie, Parasitenkunde und Infektionskrankheiten. Abt. 1, Medizinisch-hygienische Bakteriologie, Virusforschung und tierische Parasitologie, Referate	1902	РБ 2 Ć 72
26	Arbeiten aus dem Kaiserlichen Gesundheitsamte	1886	РБ 2 Ć 73

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А
Р

бр.
1,
год.
2024.

27	Blätter für Säuglings- und Kleinkinderfürsorge / herausgegeben Landesverband für Säuglings- und Kleinkinderfürsorge in Bayern	1916	PB 2 Č 76
28	Zeitschrift für Tuberkulose	1906	PB 2 Č 85
29	Vierteljahrsschrift für körperliche Erziehung : Organ des Vereins zur Pflege des Jugendspieles in Wien / unter der Mitarbeit vieler Fachmänner hrsg. von Leo Burgerstein und Victor Pimmer	1905	PB 2 Č 110
30	Věstník Masarykovy ligy proti tuberkulose	1920	PB 2 Č 118
31	Boj proti tuberkulose	1930	PB 2 Č 119
32	Centralblatt für Bakteriologie, Parasitenkunde und Infektionskrankheiten. Abt. 1, Medizinisch-hygienische Bakteriologie, Virusforschung und tierische Parasitologie, Originale	1902	PB 2 Č 120

У Батутовој библиотеци чува се такође четрдесетак књига, радова и брошура које је написао сам др Јовановић, углавном на српском и чешком језику, од *Здравља и најрејка наше деце* (1877) до двотомне публикације пословичног назива *Ваља се, не ваља се*, издате 1939. године. Ова дела сведоче о његовој потпуној посвећености здравственом просвећивању српског народа.

Слика 2. Дела др Милана Јовановића Батута у РВ 2 (избор)

У Узајамном електронском каталогу COBIV.SR аналитички је обрађено и педесетак радова др Јовановића, објављених у поменути периодичним публикацијама, претежно у часопису *Здравље*, намењених пре свега ширем аудиторијуму, писаних просветитељским и зналачким, а ипак разумљивим језиком. Упозоравао је др Батута у њима на штетност алкохолних пића (у текстовима под називом: „Пијанство се свети и позним поколењима“; „Шкрбави рубови чаша и филцана по пивницама и кафанама“; „Пиће и бубрези“; „За трудну жену није ни вино ни ракија ни икоје алкохолно

пиће”); обавештавао и делио савете о јектици тј. туберкулози; информисао јавност како се Данци и Швеђани боре против ове болести; образовао труднице и породиље, апеловао на неопходност увођења хигијенских навика и одржавања чистоће дома и укућана, говорио о правилном одгоју деце те позивао да се деца вакцинишу (*Калемитје* („*јелиујитје*”) *децу од доиња*).

Две су књиге са бројнијим својеручним Јовановићевим записима. У питању су његове белешке на маргинама, насловним и прелиминарним странама, у којима он записује цитате (попут оног о браку)⁷ или бележи разнородне податке (као што је случај са публикацијом о организацији и условима здравствене заштите у Краљевини Србији на немачком језику,⁸ где је др Јовановић такође оставио доста записа).

Посебна библиотека која носи име др Батута обилује посветама његових сарадника, ученика и пријатеља. Преко триста јединица књижне грађе (324) на својим листовима памти биране речи којима се углавном аутори са љубављу и поштовањем обраћају др Милану Јовановићу. Међу њима, по више пута, речи оданости и дивљења упутили су, Иван Ђаја, Грга Богић, Радослав Брашован, Ксенофон Шаховић, Алексеј Иванович Шчербаков, Ђорђе Нешић, Антун Лобмајер, Сима Лозанић, Гедеон Алковић и многи други.

Seiner Wohlgeb. Excellenz
Hochverehrten Prof. Dr. M.
Jovanovic-Batuta in Belgrad an
seinem Wohnort, an der Kaiserl.
k. u. k. Hofbibliothek in Wien
am 11. September 1898
v. dem Verfasser
O. Pissac
Zagreb 10. 17. 90.

Ivovim milovani prijatelju
Prof. Dr. M. Jovanovic-Batuta
u znak
iskrenog prijateljstva
Zagreb 10. 17. 90. Pissac

Слика 3. Посвете др Јовановићу
у РВ 2 (избор)

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А
Р

⁷ На насл. стр. књиге *Нежење и сипарожење са здравственој, социјалној и расној иледицији* (сигнатура РВ 2 1760), др Јовановић записује речи еугеничара Макса фон Грубера: „Брак је најважнија нравствена уредба и за појединца и за расу, и лудост је ако пустимо да се изметне и каквим сурогатом замени.”

⁸ Милан Јовановић-Батут, *Organisation und Verhältnisse des gesundheitswesens im Königreich Serbien* (Budapest: Eggenberger, 190?) (сигнатура РВ 2 338).

бр.
1,
год.
2024.

Сасвим је извесно да се међу публикацијама, убројаним у фонд ове посебне библиотеке, налазе и оне које су припадале раније поменутом Медико-историјском музеју Централног хигијенског завода. О томе сведоче екслибриси и печати других појединаца и институција, те посвете, примерице она написана Ристи Јеремићу на странама поменуте *Макровиоџике* Кристофа Вилхелма Хуфенланда из 1826. Наиме, када је 1938. године Југославија била домаћин *XI конгреса Међународног удружења за историју медицине*, који је одржан у Загребу, Београду, Сарајеву и Дубровнику, др Ристо Јеремић, оснивач поменутог музеја, учествовао је у организацији Конгреса и у приређивању изложбе у Згради Коларчевог народног универзитета у оквиру Конгреса. На овој изложби били су заступљени и предмети из Медико-историјског музеја. Након изложбе, један број експоната остао је у фонду музеја.⁹ Део тих музејских експоната, који су са Батутовог библиотеком стигли у тадашњу САН, били су касније, по одлуци Председништва, уступљени Секцији за историју медицине у оквиру Академије, која је касније расформирана (због чега су неки предмети били враћени Архиву САНУ на старање), а постоји и одлука ИО Председништва САНУ, из седамдесетих година, да се музејски предмети из Батутове заоставштине предају Историјском музеју СР Србије.¹⁰

Под сводовима Српске академије наука и уметности, значајан део заоставштине Милана Јовановића Батута у власништву је Архива САНУ.¹¹ Осим књига, у Библиотеци САНУ налазила се и колекција медаља и одликовања Милана Јовановића Батута, са пратећим граматама, те његових 15 диплома, од оне прве, доктора медицинских наука, стечене у Бечу 1878, до дипломе почасног доктора наука Карловог универзитета додељене 1938. године.¹² Данас Батутова одликовања чини окосницу сталне поставке из Збирке одликовања Архива САНУ на првом спрату Палате САНУ.¹³

⁹ Ј. Јовановић Симић, *Музеализација историје медицине у Србији* (докторска дис., Универзитет у Београду, Веће за студије при Универзитету, Београд, 2015), 178–179.

¹⁰ Исто, 181–182.

¹¹ АСАНУ, *Историјска збирка – заоставштина др Милана Јовановића Батута – Збирка докумената за историју српске медицине бр 14201*.

¹² Библиотека САНУ је септембра 2018. предала Архиву САНУ на трајно чување 16 одреда и 4 пратеће грамате из Заоставштине Милана Јовановића-Батута. Том приликом је предато на старање и 15 диплома и плакета.

¹³ Одликовања која су припадала др Милану Јовановићу Батуту могу се погледати на: (<https://www.odlikovanja.sanu.ac.rs/web/srb/darodavci/milan-jovanovic-batut>).

Слика 4.
Дипломе
др Милана
Јовановића
Батуга

Заоставштину др Милана Јовановића Батуга у Архиву САНУ, чини, између осталог, неколико штампаних публикација из 19. века, на српском језику, о медицини и болестима, једна стара штампана књига о женским болестима на француском (*Des Maladies des femmes*) из 1668, те *Pharmacopoea Austriaco-provincialis emendata* из 1794. У овој збирци чува се и рукописно дело Георгија Продановића под називом *Књига о лекарсџву*, из 1845. године, са мноштвом народних лекова против различитих обољења и тежба. Овде се чува и фотокопија штампаног текста из Требника *Молебноје ње-није о недужних мнојих* на црквенословенском језику са текстом молитве за свакују немошч у наставку ког постоји више записа народних мелема и лекова на вернакулару јужног српског ареала. Најнеобичнији, а може се рећи и најегзотичнији део ове целине чини 13 рукописних лекаруша на османском језику, писаних арапским словима, црним и црвеним мастилом, изузетне лепоте (сл. 5). Најзначајнији део некњижне заоставштине Милана Јовано-

Слика 5. Рукописна књига
на османском језику из
Заоставштине Милана
Јовановића Батуга у Архиву
САНУ

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А
Р

бр.
1,
год.
2024.

вића Батута, пре свега грађа за речник народне медицинске терминологије, чува се у Архиву Србије, где постоји његов лични фонд.¹⁴

Библиотека која носи име „патријарха здравствене културе југословенских народа”, како је др Батута назвао Станислав Вомела, ризница је и издашни извор за проучавање зачетака здравственог просвећивања српског народа, историје медицине у нас и речити сведок неуморног прегалаштва др Батута и његових сарадника.

Прилог 1 – Дипломе Милана Јовановића Батута¹⁵

- K1-17 Диплома доктора медицинских наука Универзитета у Бечу (1878);
- K1-18 Диплома Сбора леичника Краљевина Хрватске и Славоније (1889);
- K1-19 Диплома Певачког друштва „Обилић” (1890);
- K1-20 Диплома Државног здравственог друштва Угарске издата у Пешти (1895)
- (AZ ORSZÁGOS KÖZEGÉSZSÉGI EGYESÜLET)
- K1-21 Повеља Српског пољопривредног друштва (1896);
- K1-22 Диплома Удружења југословенских медицинара у Београду (1925);
- K1-23 Повеља приликом избора за почасног грађанина Сремске Митровице (25. 11. 1926);
- K1-24 Повеља почасног доктора медицине Медицинског факултета у Београду (28. 11. 1926);
- K1-25 Дупликаат дипломе Бечког универзитета из 1878. издата 1928.
- K1-26 Диплома Српског лекарског друштва (23. 2. 1930);
- K1-27 Диплома Југословенског лекарског друштва (20. 5. 1930);
- K1-28 Диплома Загребачког универзитета (20. 6. 1931);
- K1-29 Диплома почасног доктора наука Каролиншког универзитета у Прагу (17. 5. 1938);

¹⁴ Више отомеу: Ђурђија Боровњак, *Милан Јовановић Бајићуи: лични фонд: (1871–1975)* (Београд: Архив Србије, 2008).

¹⁵ Нумеричко-словна ознака испред назива дипломе представља сигнатуру у Збирци одликовања Архива САНУ.

K1-30 Диплома Словенског лекарског удружења из Љубљане (27. 5. 1938);

K1-31 Диплома Фонда за потпомагање сиромашних великошколаца (1892).

Izvori:

1. Arhiv SANU. Istorijska zbirka – zaostavština dr Milana Jovanovića Batuta. Zbirka dokumenata za istoriju srpske medicine br. 14201. (na ćirilici)
2. Biblioteka SANU. *Posebna biblioteka Milana Jovanovića Batuta* (PB 2) (na ćirilici)

Literatura:

1. Borovnjak, Đurđija. *Milan Jovanović Batut: lični fond: (1871–1975)*. Beograd: Arhiv Srbije, 2008. (na ćirilici)
2. Prelić, Velibor. „Aspekti vrednosti legata: sa primerima iz Fonda Narodne biblioteke Srbije”. U *Posebne zbirke u kontekstu zaštite kulturnog nasleđa i kao podsticaj kulturnog razvoja*, ur. Maša Miloradović i Dejan Vukićević, 507-512. Beograd: Narodna Biblioteka Srbije, 2019. (na ćirilici)
3. Stepanović Todorović, Sanja i Marina Ninić. *Biblioteka Srpske akademije nauka i umetnosti: 1841–2021*. Beograd: SANU, 2021. (na ćirilici)
4. Jović, Pavle. „Milan Jovanović Batut (1847–1940)”. U *Život i delo srpskih naučnika*, ur. Miloje Sarić, 3–28. Beograd: SANU, 2002. (na ćirilici)
5. Jovanović Simić, J., *Muzealizacija istorije medicine u Srbiji*. Doktorska dis., Univerzitet u Beogradu, Veće za studije pri Univerzitetu, Beograd, 2015. (na ćirilici)
6. Srpska akademija nauka i umetnosti. „Zbirka odlikovanja Arhiva SANU”. Arhiv SANU. <https://www.odlikovanja.sanu.ac.rs/web/srb/darodavci/milan-jovanovic-batut> (preuzeto 18. 3. 2024). (na ćirilici)

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А
Р

бр.
1,
год.
2024.

Biljana Jocić

The Library of the Serbian Academy of Sciences and Arts, Belgrade
biljana.grujovic@bib.sanu.ac.rs

THE BOOK COLLECTION OF MILAN JOVANOVIĆ BATUT (1847–1940) IN THE LIBRARY OF THE SERBIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS (THE SASA LIBRARY)

SUMMARY: The paper provides insight into the content of personal book collection once belonging to Milan Jovanović Batut (1847–1940), a medical doctor and university professor, prolific author and national enlightener regarding public health and hygiene issues. The collection has been a part of the SASA Library holdings since 1947 when it was donated by the Committee on Public Health Protection of Serbia. The collection counts 2137 monographs and 160 periodicals in medicine and related sciences. It is entirely available at the Co-operative online bibliographic system (COBISS). A general overview of printed materials in Batut's fund at the SASA Archives is also provided in the paper.

KEYWORDS: The Serbian academy of sciences and arts, library collection, Milan Jovanović Batut, special book collections, The SASA Library, the SASA Archives.

Примљено: 18. марта 2024.

Прихваћено: 24. маја 2024.